

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem

Letnik IV.

Vse za vero dom česar ja!

Štev. 31.

„Primorski List“

izhaja vsaki 1., 10. in 20. dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 30 n., za pol leta 65 nov. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 4 nov.

V Gorici, dne 31. oktobra 1896.

Vredništvo in vpravnništvo

mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Oglase in naznanila sprejema vpravnništvo po pogodbi.

Narodnjaki v cilindru in fraku!

Tako zvana slovenska „narodna“ stranka bo kmalu vsemu slovenskemu svetu v posmeh in strašilo. Bili so časi, ko se je res zdelo, da vsa Slovenija, nje preteklost, nje sodanost in bodočnost je zapopadena v „narodni“ liberalni stranki. Kar so oni pisali, bil je evangelij; kar so oni rekli, bilo je pribito; kogar so oni hvalili, bil je zveličan; in kogar so oni prekleli, bil je izgubljen.

„Narodnjaki“ so posebno za „narod“ vselej imeli sladke besede. Bili so prijatelji „zapuščenega ljudstva“, bili so „demokrati“, ki so vedno in vselej udrihali po fevdalstvu in klerikalstvu.

Ljubljenemu slovenskemu „narodu“ so obljubili zidati „Narodni dom“, kjer se bo „gospod“ s kmetom in obrtnikom shajal in bratil, vse v imenu staroslovanske demokratiške enakosti!

In da bi se čimpreje dozidal „Narodni dom“, priredili so tako zvano krajcarsko loterijo, v katero je oddajal ubogi slovenski delavec svoj trdo prisluženi novc.

In dijak, ubogi dijak, je z veseljem trpel lakoto, da bi tudi on podpiral narodno, demokratično podjetje, da bi kupoval slovenske knjige tiskane v „Narodni tiskarni“.

In zdaj?

Ondan so odprli dozidani „Narodni dom“; a vstop je bil dovoljen le visoki gospodi v cilindru in fraku. Vse svitlo, vse gospojsko, vse elegantno, kakor da bi Slovenci bili narod samih grofov in bankirjev!

Res, odprte „Narodnega doma“ je značilno za liberalne slovenske „narodnjake“.

Narodnjaki se čedalje bolj oddaljujejo, se sramujejo kmetkega slovenskega naroda, iz katerega izhajajo oni sami.

Narodnjaki omogočujejo čedalje bolj, da se v Ljubljani naseljuje in ojačuje židovstvo in z njim narod izsesajoči kapitalizem.

Narodnjaki so narodu stvarili barbarsko slovensčino, od katere priprosti narod ne bo kmalu nič razumel.

Narodnjaki se javno zavezujejo z nekdanjimi razvpitimi nemškutarji, narodovimi sovražniki.

Narodnjaki, odebelivši se o žuljih narodovih, se vozijo v aristokratskih vozovih s slugami v pozlačenih livrejah. To so sinovi slovenskega kmeta!

Da, narod slovenski, odpri oči, pogledaj jih narodnjake v cilindru in fraku; razumi, da od liberalizma in njegovih aposteljniov nimaš nič pričakovati kakor dolg, uboštvo, potujčenje in preziranje. To razumi pa obrni jim hrbet — narodnjakom v cilindru in fraku.

Duhovniki in kongrua.

I

Z dežele.

Predzadnji „Correspondenz-Blatt“ je prinesel vest, da se zberejo duhovniki iz Šlezije dne 26. novembra t. l. na Dunaju, kjer se bodo posvetovali o kongruo. Tega shoda se gotovo vdeležijo odposlaniki vseh škofij Cislajtanije. Ali bi ne bilo prav ko bi tudi kak duhovnik naše škofije tje šel? Morebiti se oglasi eden ali drugi prostovoljno. Ako bi pa ne bilo nobenega, ali bi ne bilo dobro, da bi enega tje odposlali t. j. da bi ga za stroške skupno odškodovali?

Zadnji „Correspondenz-Blatt“ pa je prinesel doslovno peticijo vse duhovščine Šent-Hipolitske škofije za zboljšanje kongruo, koju je msgr. Dr. Scheicher predložil državnemu zboru v uvaževanje. — V kratkem bo državni zbor sklepal o definitivni postavi zaradi kongruo. Od te postave bo odvisno gmotno stanje duhovščine morda na 100 let. Komur je načrt nove postave o kongruo znan, ve, da bodo duhovniki — posebno pri nas — če ne vsi, vsaj veliko njih, na slabšem kot sedaj. Do sedaj imajo vsi vikarji kongruo samostalnih dušnih pastirjev 600 gl., po novi postavi bodo pa imeli le 400 gl. — približno toliko kot navadni orožnik. Kaj naj rečem o penziji? Samostalni dušni pastir, kateri je služil več kot 40 let, bo imel 480 gl. penzije — to je veliko manj kakor orožniški stražmojster; vikarji in kaplani pa bodo imeli 300 gl. penzije, toliko kakor navadni uradni sluga. Ali je to zboljšanje? Difficile est satyram non scribere! Zato so nekateri duhovniki celo tega mnenja, če se nima nič poboljšati, naj ostane rajši vse pri dosedanji provizorični postavi. Misel nij napačna, toda stvar nij v naši moči. Ali bi ne bilo tedaj umestno, ako bi tudi duhovščina Goriške nadškofije napravila na državnem zboru peticijo za zboljšanje kongruo, ter jo vročila domačima poslancema č. č. gg. msgr. Jordanu in dr. Gregorčiču, da jo z drugimi vred predložita državnemu zboru?*)

Zdaj so sicer pastoralne konference večinoma vže končane, vendar bi lahko č. č. gg. dekani nalašč v ta namen sklicali svojo duhovščino v posvetovanje. Gotovo bi se vsi temu pozivu odzvali.

Toliko svojim duhovnim sobratom v pomislek. H koncu še nekaj. Morebiti nam utegne kedo zarad teh vrstic očitati, da se hočemo vtikati v račune in namene svojih predstojnikov, da hoče nižja duhovščina, na ta način, čez glave svojih predstojnikov na svojo roko delovati. Takemu morebitnemu očitaju ugovarjamo. Mi nikakor ne name-

*) Op. vr. Kolikor vemo, je duhovščina šempeterske, goriške in kobarijske dekanije, poslala peticijo na državni zbor.

ravamo kaj tacega, ampak trdno zaupamo in smo prepričani, da naši predstojniki želijo in delujejo za zboljšanje našega gmotnega stanja. Vendar mislimo, da nam ne more nobeden zameriti, če se združeni poslužimo svojih ustavnih pravic. To je le posledica konstitucije.

II.

P. n. duhovnim sobratom v dušnem pastirstvu.

Zdi se, da bo v državnem zboru kmalu na dnevnem redu „definitivna“ vredba naše kongruo; vsaj tako se nam obeta. Naši premilostni škofje so vže naznanili k temu svojo željo; da bi jo le vzeli na višem mestu v poštev!

Med avstrijskimi dušnimi pastirji so se oglašili šlezki, ki vabijo svoje državne duh. kolege k posvetovanju na Dunaj za dne 26. novembra. Tako „Correspondenz-Blatt“ z dne 25. okt. št. 20.

Duhovniki Št. Hipolitske škofije so vže izročili po dr. Scheicherju zbornici državnih poslancev svojo peticijo. Prav bi ne bilo, da bi mi na Goriškem roke križem držali! Gibati se moramo vsi!

Predlagal bi: naj bi goriški dušni pastirji pooblastili in naprosili državna poslanca: Slovenci preč. g. dr. A. Gregorčiča, Lah pa st. dnega prošta mgs. Jordana kot naša zastopnika pri shodu dne 26. novembra. Bilo bi pa tudi želeto, da bi nekateri izmed nas osebno šli na Dunaj.

Predlagam nadalje, naj goriški dušni pastirji po zgorej omenjenih državnih poslancih enako peticijo predložijo državnemu zboru, kakor Št. Hipolitski (po „Correspondenz-Blattu“ z dne 26. okt. št. 20.) z dostavkom za posebno vredbo plače in penzije za Goriške vikarije.

Ti se nikakor ne smejo smatrati za duh pomočnike, kakor vladna predloga hoče, ampak za samostojne nižje vrste.

Komen, dne 27. okt. 1896.

J. Lukežič, dekan.

Evharistični shod.

Dne 22. t. m. vršil se je v Gorici v semeniški kapeli prvi evharistični shod na Primorskem. Taki shodi, pri katerih se obravnavajo stvari, ki se najože dotikajo Presv. Rešnjega Telesa, se posebno zaduja desetletja kaj pogostoma vrše. Ni, čuda, saj so pa tudi nujno potrebni taki shodi.

Naš vek je vže sploh hladen do verskih rečij; ljudstva omrzujejo do svetih skrivnosti. Da jih ogreje in zaneti v njih ogerj svetega verskega navdušenja, kaže jih in osvetljuje sv. kat. cerkev na javnih shodih najlepše in najčastitljiviše kar ima: Najsv. sakrament. Drugodi, kakor na Francoskem, Spanskem in Italijanskem zbirajo

se na takih shodih tudi posvetni možje, kjer se z duhovniki vred navdušujejo v veri na to najvišjo sicer, a vendar stokrat zaželjeno ter najljubeznivišjo versko resnico; posvetujejo pa se tudi, kako bi se vera v to resnico pri ljudstvih ohranila in še bolj utrdila dobro vedoč, da s to resnico stoji ali pade časna in večna blaginja kat. narodov, ker ž njo stoji ali pade *jedino zveličavna vera!* Opaža se namreč, da se je zadnja desetletja obrnila skoraj vsa ost sovražnih sil proti le tej resnici. Pač dobro vedo nasprotniki sv. cerkve, da, če vzamejo narodom vero v to resnico, da vzamejo *vso vero.* Zdi se, da se je nekje izdala neka nečuvana „parola“, da naj se, čim najgrše smeši, pismo in dejanski spodbija vera v to skrivnost. Božji ropi se po nekaterih deželah, kjer vladajo framasoni, tako množe, da cerkveni dostojanstveniki izdajajo ukrepe, naj bi se po noči hranilo Najsv. v župniščih, boječ se, da ne bi božjeropna reka vlomila in onečastila predragoceni biser sv. vere. Pisalo se je o tem vže mnogo po kat. časnikih, in če vse ni bilo verodostojno, vendar $\frac{1}{10}$, tako se je izrazil imeniten poznavatelj „framasonskega načrta“ na shodu v Tridentu, $\frac{1}{10}$ je resnice mej temi tudi to dejstvo, da „prostozidarji na vnebovpijoče načine onečašujejo svete hostije pri svojih nočnih zborih.“

In to čudno „preklinjanje“ današnjega rodu, ali se ne zdi, da dozoreva do najstrašnejšega bogokletstva, katero se osredotočuje samo — in skoraj samo v sv. hostiji — pod nevidnim vplivom nevidnih močij.

Vse to kaže na „boj“, na odločen „boj“, kateri še čaka vernike in sv. cerkev.

Kaj je torej najpotrebnejše kakor to, da se zbirajo in očitno in slovesniše zbirajo kat. narodi okrog svojega vojskovodja Kristusa Jezusa? — Odkar se je pod predsedništvom francoskega prelata grofa Légerja osnoval in vršil leta 1881 v Lille „vsekatoški evharistični“ shod, od tedaj se vrše taki shodi vsako leto in na več krajih.

Pospešuje jih posebno tudi družba „duhovnikov čistilcev Presv. R. T.“ Ta družba je priredila tudi v Ljubljani tak shod; pri nas pa ga je sklical seveda — le za duhovnike — s privolitvijo Prevzv. knez nadškofa tačasni vodja imenovane družbe za goriško nadškofijo, č. g. Kren, kaplan v Gradežu.

Zbralo se je nad 60 duhovnikov obojne narodnosti. Nekaj jih je bilo prišlo tudi iz sosedne tržaške škofije. Zbor se je imel vršiti v semeniški kapeli. Bila je za ta na-

men prav okusno ozaljšana in posebič je pričal glavni altar, da v tihih semeniških prostorih vlada živa vera in požrtvovalna ljubezen do Najsvetejšega. Pač ljubko me je presenetila in očarala tista nova, rudeča preproga, ki se je vspenjala ob obeh straneh altolja ter se na vrhu družila v veličastno krono — nad tabernakljem. Zares, lepa, ozaljšana cerkev duhovno obrestuje vernikom njih zmotne prispevke, ker lepa hiša božja, — to sem posebno zadnjič skusil — tako nekam skrivnostno vleče, dviga duha na kvišku, greje in drami k pobožnosti. —

Kmalu po 8 uri začel je slovesnost č. P. Avanzi T. I. Premišljeval je z nami v pričo Prezvišenega. Slikal nam je kat. duhovnika, njegovo odlično dostojanstvo ter temu dolžno primerno svetost, kakor tudi sredstva, ki vodijo do nje.

Slika je bila, dejal boš *akademično* dovršena.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Državni zbor obravnava domovinski zakon. Vkljub tej važni predlogi pa se poslanci malo vdeležujejo sej, tako da je bila zbornica večkrat kmalu nesklepčna. Prihajajo najrajše prvega po desetake.

Pri proračunu pravosodnega ministerstva v proračunskem odseku je zahteval posl. Gregorčič naj se smisel § 27. statuta najvišjega sodnega dvora raztegne tudi glede na slovenski jezik. Govornik se nadalje zahvali, da se je v proračun ustanovila svota 100.000 gl. za zidanje poslopja za okrožno sodišče v Gorici, in pozivlja vlado, naj se prične kmalu z zidanjem. Dalje se je pritoževal, da stavi vlada prevelike zahteve glede poslopij za okrajni sodišči v Kobaridu in Cerknem, da se uraduje pri nekaterih sodiščih ob nedeljah mej službo božjo ter da se rabi v uradu v čisto slovenskem okraju zgolj nemščina, pri goriškem sodišču pa izključno italijansčina. Obširneje opisuje govornik porotništvo ter tolmaštvo in omenja konečno nekaj najnovejših krivic povodom imenovanj v pravosodni stroki v Trstu in Gorici.

Na Nižje avstrijskem so v vseh kmečkih okrajih zmagali združeni antisemitje. Liberalna klika ni osvojila niti jednega mandata.

Na Ogerskem razsaja ne volilni boj, ampak mesarsko klanje. Pri vsakem zborovanju, pri volitvi teče kri. Mnogo mrtvih in na stotine ranjenih je vže do sedaj. Na tisoče vojakov je vže prestopilo ogersko mejo. Oggerski vladi gotovo volivcev pri-

ne pričakuj zmerom zaprtih pisem in celih razprav, večkrat se boš moral zadovoljiti tudi z dopisnico, par novicami.

Vender vsaki *pot* bo — nekaj! Hočem biti „mož beseda“!

V propos! Da ne zabim! Kako pa je s tistimi šmencanimi tožbami, ki si si jih nakopal na glavo? Vse nekam molčiš, kakor bi bil svest si gotovega poraza! Slišal sem nekaj od strani, da ima „Soča“ 99 percentov verjetnosti, da bo še nadalje pod ravno tem „imenom“ izpraševala „kosmate“ vesti „narodnih izdajic“, ktere po Gorici kozolce prevračajo, politično štrono pa neki tako *drzno* in per „Dampf“ mešajo in se je vže sam politični veleum g. G... ne upa več razvozljavati in se je zategadel tudi odpovedal vredništvu.

Tudi sem čul, seveda od strani, da Tebi, ljubi „Pr. L.“, manjka samo 99½ percentov gotovosti, pa bi baje spravil svoje nasprotnike v — luknjo „ričet“ jest. Naj bo, kar vže hoče; zadovoljen sem in *prisrčno* me veseli, da Ti vsaj v „luknjo“ ne pojdeš in da boš tudi zanaprej mogel pod svojim *starim* imenom *moško* in *odločno* zagovarjati *resnico*, kakor si storil i doslej.

Vsekako pa me močno zanimljejo Tvoje „pravde“ in Te vljudno prosim, da mi javiš, kedaj se bo vršila obravnava. Dotlej bodi mi zdrav! Tvoj Resen.

(Kolesar) Kupil sem si „P. L.“ „kolo“. Videl sem, da drugi časniki ž njim prav

manjkuje, zato je avstrijskim vojakom v skrajni sili podelila — *volilno pravico* na Mažarskem. Vse pa je naperjeno proti katoliški ljudski stranki. Take reči se dogajajo koncem nazsvitljenega 19. stoletja v „liberalni“ Mažarski!

Vnanje države.

Sloboda katoliške cerkve na Ruskem se je pomaknila za las dalje. Notrajni minister objavlja v uradnih listih carjev odlok, s katerim se dovoljuje, da se smejo prenavljati župne cerkve v bodoče brez dovoljenja civilnih oblastev. Potreba je torej sedaj samo dovoljenja cerkvenih oblasti. Ta olajšava pa ne velja za podružnične cerkve in kapele. Polagoma padajo raz mize ruskega samodržca drobtinice slobode.

Bismark stari lisjak, je razkril, da je do l. 1890 poleg trozveze obstala še posebna tajna zveza med Nemčijo in Rusijo. V tem posebnem dogovoru je bilo določeno, da ti državi ostaneti nevtralni, ako bi kateri tretji napadel jedno njiju. Po trozvezi bi Avstrija morala pomagati Nemčiji z vso silo, ako bi jo napadla Rusija; po oni tajni zvezi pa bi Nemčija ne smela pomagati Avstriji. To je pač odkritosrčno nemško prijateljstvo!!

Poroka italijanskega kraljeviča se je vršila dne 24. t. m. Nerazdružljiva vez veže slovansko princesinjo z bodočim kraljem Italije. Slavnosti so bile sijajne. Kralj je pomilostil razne hudodelnike, katerih v Italiji ne primankuje. Ljudstvo je viharno pozdravljalo novoporočenca, saj je med vpitjem pozabilo na lakot.

Dopisi.

S Tolminskega. Vsled silnih nalivov je narastla sicer tako lepa Soča, da vže davno ne tako in napravila je obilno škodo. Lepi travniki in polja bili so pod vodo; komaj dodelano cesto v Tomin je valovje močno poškodovalo, deloma porušilo. Promet med Volčami in Tolminom bil je za nekaj dni pretrgan. — Velikanski bran na Volčanski strani, kateri je tolikokrat vže vkljuboval silnemu navalu je sedaj hudo poškodovan. — Njive in travniki izginjajo bolj in bolj pri vsaki povodnji v požrešnih valovih. A naš klic po pomoči je brezvpešen. Polagoma se res prigodi, da si Soča pretrga novo strugo in pusti lepi dragi most na suhem, kakor je nekdo omenil v Tolminu pri občnem zboru „Sloge“. Nekateri posestniki, kateri so imeli lepe travnike ob Soči, jih več nimajo, drugim odnese v kratkem času še zadnje ostanke. Ko zastonj čakamo tuje pomoči, morali bi vsaj

dobro vspevajo. Čemu, mislim sem si, naj se ne bi opomogel ž njim i „P. L.“ Izvrstno je. Ti ne veš, koliko potij sem vže prebredel ž njim, pa še nobenkrat nisem padel.

Najpred sem šel po celi „Soški“ dolini, da bi zvedel kaj ponatanjčnejega, še ne zapisanega in „pikantnega“ izza potovanja Badenijevega. No, vse je bilo vže premleto v časnikih, do zadnje pičice; le v Solkanu, ko sem se vračal, prišlo mi je na uho, da je bila *jedino* tam po celi dolini razobešena jedinka papalinka! „Živijo Solkan“, vskliknil sem, Ti vže poznaš staro slovensko geslo: Vse za vero, dom, cesarja! in bliskoma sem bil v Gorici. — Tam sem zvedel, da je izšel novi list „Brivec“ v — Trstu! Ne bodi len, takoj sem se odpravil, da bi sam na lastne oči ogledal glasovito brivnico.

Veš, kaj sem videl in kaj slišal?

Vse je res, kar je nedavno prorokoval neki list, da mej drugim tirjajo tudi prečudne! *goriške razmere* lista *nad!* strankami, kateri pa bode *samo neke vrste!* stranke „bril“ in njih „osobje“ blatil ter smešil. Ljubi Pr. L. Ti še ne veš, kakošne „britve“ so pripravljene za Te in za Tvoje! *iz Gorice* so takoj, ko se je zagnalo, da se odpre „brivnica“, odposlali celo „čredo“ prascev in „*enega*“ dobrega trpežnega osla, srednje starosti, v spodbudo „Brivcu“, da bi le kmalu začel *briti* osebe okoli „Soče“ — okoli „Pr. L.“ — pardon!

L I S T E K

Ljubi „Pr. List“!

Vže dolgo Ti nisem nič pisal.

Prosim, ne zameri; saj sem tolikrat prijel za pero, a vendarle — ni šlo. Odkrito povem, da se me vselej polasti neka nerazumljiva lenobnost kedarkoli bi imel kaj napisati za Te. Če ne morem stresati misli kar iz „rokala“, pa se takoj izgovarjam, češ, pišejo naj drugi, kterim pero bolj teče. Tako se mi je vže večkrat pripetilo in: vendarle sem tudi takrat pričakoval, da boš prišel *lep*, poln *novih* mislij, *zanimljiv* in celo s — prilogo! Kaj ne, to sem čudak? — Hočem da me Ti prijateljski zabavaš, a jaz se na Tvoja prisrčna pisma, ktera mi pošiljaš vsaki mesec po trikrat, po cele mesece nič ne oglašim. Prav si mi zadnjič očital, da sem zmerom v bukval, po dnevi in po noči, pa da ne dam od sebe nobene „fige“.

Spomnil si me ob enem na resnóbní opomin našega Očeta Leona XIII, kedar spodbuja katoliško ljudstvo, da naj *podpira* le *katoliške* časnike, *katoliške* razumnike, pa zajedno vabi, da naj *tudi* *sodelujejo* ter z *uma svitlim mečem* se bore proti sovražnikom sv. kat. cerkve

Ta Tvoj migljaj me je sicer osramotil, a vendar sem ti hvaležen zanj! Odslej pa Ti bodem zvest; *vsakikrat* Ti bom odgovoril ter se zglasil o *pravem* času. Sicer nikar

sami se združiti, da z branovi zajezimo nadaljno izpodjedanje in trganje. Treba je edinosti, združenja a žalibog tudi pri nas je nesloga doma. Če je vsak sam varen bodi pred Sočo ali drugimi nezgodami, malo mu je do drugih. V slogi je moč!

Podmelec, 20. okt. (Zakasnjeno). V torek 13. t. m. poslovl se je od nas nadučitelj g. Ivan Krajnik ter odšel na svoje novo mesto na pripravljavnico v Kobarid. Ločitev je bila zelo britka; tu se je pokazalo, kako priljubljen nam je bil g. Krajnik. Dan pred odhodom se mu je poklonil krajni šolski svet. Solznim očesom poslušal je g. K. ginjeno zahvalo gosp. krajnega šolsk. nadzornika, ki mu je voščil nebeskega plačila za 18-letni trud in vpešno delovanje kot vzgleden učitelj, neumoren cerkveni in čitalniški pevovodja, nedosežen dekorater o raznih slovesnostih in kar je še posebno, izgleden član v izpolnjevanju svojih verskih dolžnosti. — Zvečer so zapeli pevci svojemu ljubljenski pevovodji v slovo milo podoknico. — Čestitamo Kobaricem na tej pridobitvi, g. Krajniku pa še enkrat hvaležni „z Bogom“.

Iz goriške okolice. Ravno sem preišljeval kam naj, imajoč 23 ur časa na dan zdrčim v nedeljo, ko mi dojde vabilo na novo mašo v Solkan. Ni me trebalo dvakrat vabiti, in evo me v nedeljo v Solkanu. Vže vas sama dokazovala je, da se vrši izvanredna slovesnost. Od župnišča do cerkve bile so vse hiše okrašene zelenjem, raz njih pa so veselo plapolale narodne trobojuice. Pred čitalnico je postavila občina ličen slavolok s primernimi napismi. Med veličastnim pritrkavanjem zvonov podal se je novomašnik č. g. Alojzij Čubej v spremstvu duhovščine ter ubrojnega ljudstva v cerkev. Slovesno zadonele so orglje in „Novi mašnik bodi pozdravljen“ se je v razlegalo po dično olepšani cerkvi. Petje med sv. mašo je bilo izborno, in le želim, da bi se vrli pevci pridno vadili v čast božjo in svoj ponos. Slavnostni govor je govoril znani govornik g. Pahor iz Kromberga, opisujoč duhovnika kakor dobrotnika človeštva, pa tudi plačilo, kakor posebno v sedanjih časih žanje duhovnik. Ganljivi govor segal je tisočerinim poslušalcem do srca. Po sv. maši zbrali so se svatje v hiši gostoljubnega g. župnika. Da ni manjkalo napitnic resnih in šaljevih, ni mi treba omenjati. Spomnil pa se je tudi naših zavodov, slov. Alojzijevišča in slovenskih šol v Gorici. Hitro je minol čas in odhajajoč na svojem biciklu klical sem: Bog živi, g. novomašnika ter vrlega g. župnika; slava občini solkanski, ki je po-

„Brivec“ je potrdil sprejem napomnane pošiljatve v svoji prvi številki. Tudi „Primorec“ ga je zabeležil! Fej, kak „humor“ tak „humor“, tako sem rekel, ko sem bral ona lista.

Iz svinjske štalce se cedi, in „osel“ ga je „zrigal“.

Vže prva št. „Brivca“ je nadalje prav „demokratsko“ smešila kat. pridigarja na prižnici!

List hoče biti in je iz cele duše socialista. — Če bode tako pisal, mu bomo kmalu pridodali en pridevek v „okrasek“! Ozlovoljen ob taki vesti obrnil sem hrbet „Brivcu“, in zapustil „brivnico“ rekoč: „Če se Ti, dragi „Brivec“, sam najprej ne obriješ in svoje „brivnice“ ne očediš, nikdar in nikoli ne boš niti „naturna“, a še manj „kulturalna“ potreba vernega slovenskega ljudstva.

In zdrknil sem na kolo; zdaj sem menil iti še v Ljubljano pogledat in poprašat tamošnje kršč. socialiste, kaj sodijo o verski šoli, če se res zlagajo z Goriško „Sočo“, ktera je ob zadnjih volitvah v goriški deželni zbor označila versko šolo kat. strank ter dosledno tudi kat. shodov, kot ustanovo, po kateri bi se p. n. učitelji ponižali v f. . . . blapce; pa, ker sem vže utrujen, sem — odložil. Prihodnjič zopet! Živijo „Pr. List in njegov vrednik“.

kazala, da ni samo narodna, ampak tudi verna. Dal Bog, da da še mnogo delavcev v vinogradu Gospodovem! *Biciklist.*

Opatjeselo na Krasu. (Konec). Drugi dan, 27. septembra so podelili Prezvzišeni sakrament sv. birme 463 otrokom, med temi je bilo 209 domačih, drugi bili so iz sosednih vikarijatov. Slovesnost se je pričela ob 9. uri in končala ob 1. pop. — Med sv. mašo so imeli Prezvzišeni primeren in zelo ganljiv govor do vernega ljudstva, katerega so vsi pazljivo poslušali. Bog daj, da bi obrodil obilo dobrega sadu!

Popoldan ob 3^{1/2} so bile litanije z blagoslovom. Ob 4. so se poslovlili Prezvzišeni od navzočnih duhovnikov in še posebno od gosp. župana, kateremu so se zahvalili za tako nepričakovani sprejem in so se, vedno blagoslavljaje klečeče ljudstvo, odpeljali v Devin. Ljudstvo vse navdušeno zaklicalo je Jim trikratni, živio!

Omeniti mi je še izborna cecilijansko petje v cerkvi, za katero se tukajšnji g. organist Andr. Jelen mnogo trudi, in je tako pokazal tudi sedaj, da njegov trud ni brezvspešen.

Največja zahvala za častni sprejem, za skrajni red in mir in tudi za popravo tukajšnje cerkve tiče našemu sedanjemu g. župana Štef. Marušiču. Kakošno je bilo Opatjeselo pod nekdanjimi župani in sedaj? — to bi nam vedela stara „Soča“ pojasniti. Kaj zamore en sam mož v občini! — Zdaj v opatjeselskem županstvu ni nobenega plesa, po noči živimo zaželjeni mir, krème so o pravem času zaprte, okoli cerkve se ne vidi med službo božjo celih tolp brezbožnežev, grozdje in sadje ima mir pred dolgoprsteži. Kaže se tudi vže večje gmotno blagostanje med občinarji, ker imajo povsem katoliškega moža, dobrega svetovalca in voditelja za župana, kateri se boji le Bogu zameriti, ne pa ljudem radi posvetnega dobička. Upanje je, da se bode kmalu vse ljudstvo spametilo, ker imamo še vedno v starašinstvu mož, ki so sovražniki cerkve in duhovščine. Upamo, da v prihodnje med občinskimi zastopniki ne bomo več videli mož, kateri za resnično dobro nimajo najmanjšega pojma. Naš sedanji gosp. župan — po volji božji izvoljen (odločil je namreč žreb) — je mož, kateri radi praktičnega razuma skoraj gotovo nima sovrstnika na Goriškem in kateri naj bi vsem županom služil v zgled in posnemanje. Ako bode on kaj časa županoval, postala bo naša občina iz najbolj razupite najbolj vzgledna. Bog pomagaj k temu! —

Kakor hvaležni sinovi matere sv. kat. cerkve, zahvaljujemo se javno Prezvzišene mu Knezu in Nadškofu, da so blagovolili se Svojo navzočnostjo počastiti našo občino ter nam podeliti toliko milostij in darov Božjih, ter Jim voščimo in želimo, da bi Jih Bog v teh burnih časih, ko se vže domači sinovi zaganjajo z vso silo proti naši sv. veri, sv. kat. cerkvi in njenim služabnikom, ohranil še mnogo let ter mogočno podpiral pri težavnem vladanju Njih slavne škofije.

Zahvalimo se pa tudi našemu vrlému, skrbnemu, vstrajnemu, delavnemu, za čast božjo in blagostanje ljudstva gorečemu gosp. županu; Bog ga nam ohrani še mnogo let kot župana, ter mu poplačaj obilno njegov vsestanski trud, da bi še kedaj enak dan doživeli, kakor sma ga ta pot.

Z Bovškega. (Dalje) S kmetskim vprašanjem je tesno združeno delavsko, ki obsega rokodelce, obrtnike, njih nedeljski počitek, posvečevanje nedelj in praznikov, zavarovanje o nezgodah i. t. d. Solnograški kat. shod se je resno pečal tudi s tem vprašanjem. S tem je pokazal, da razume duh časa in da hoče v resnici korenito ozdraviti rane sedajnosti in tako zagotoviti srečno prihodnost. Zato je postavil to dvojno vprašanje (kmetske in delavsko-socialne zadeve) na prvo mesto in je zadevajoče resolucije najbolj povdarjal. Gledè na to, da izkorišča na eni strani kapitalizem sedajno delavstvo ali delavski red in delavske moči; na drugi strani pa toliko ljudi stradati pusti, zahte-

val je shod, naj vsakdo, posebno država s svojimi postavami, brani delo in delavca. Skrbi naj se za verski (dušni) in telesni blagor njegov. Vredi naj se po tem takem vsako delo, zlasti da se dà Bogu, kar je Božjega, t. j. da se postavno praznuje nedelja in praznik. Država pa bi imela dajati lep zgled v tem obziru; drugače rečeno, shod je obžaloval, da ravno vradniki ne držijo ostro prve in druge cerkvene zapovedi. Ponočno delo naj se kolikor le mogoče omeji in skrajša, vselej pa ženam in otrokom prepove. Kjer pa mora delati obojni spol (n. pr. v tovarnah), seveda le po dnevu, tam naj se loči eden od drugega. Nadalje se je sklenilo, naj se postavijo v večih krajih službene posredovalnice ali taki uradi, kjer si poščejo delavci ne le kruha ali službe, ampak tudi svoje pravice. V Trstu so tako ustanovili pretekli mesec Živila naj ne bodo več obdačena. Delavci z družino naj se primerno preskrbe za slučaj bolezni in starosti. Da bi se bran postavila od dne do dne močnejšemu socializmu, ki hoče dosedajni red podreti, želi in pričakuje shod, ba bi se napravljala delavska društva in sicer katoliška. Društveno življenje med delavci zamore gojiti in vzdrževati dobro vredovani katoliški delavski listi, kateri se toplo priporočajo vsakemu prijatelju delavskega stanu. Slednič se je sklenilo ponižno poprositi preč. gg. avstrijske škofe, da bi vpeljali v duhovniških viših šolah (semeniščih) posebno stolico ali pouk za socialno vprašanje, ker ravno duhovniki imajo veliko moč do delavskih krogov.

Prvi slov. kat. shod je pred štirimi leti skoraj do tem točkam podobne resolucije prišel. Enako imajo v svojem programu krščanski socialisti. Tako tedaj sklepajo in želijo doseči pravi katoliki bodisi v Solnem gradu, v Ljubljani ali na Dunaju. Bistveno je povsod eno in isto. Proti predzadnjemu avstr. kat. shodu v Lincu je bilo s strani dunajskih kršč. socialistov toliko oporekanja, a letos smo se vsi skupaj zopet vdobili. Posebno v odseku za socialne zadeve smo bili skoraj vsi — t. j. v ogromni večini — enih misli. Da, o kmetskem vprašanju sklepalo se je, kakor je bilo zadujč omenjeno, še hujsje, kakor namerujejo dunajski kršč. socialisti. Le-ti zapisali so si v svoj program, da se sme obložiti z dolgovi le samo polovica tega, kar je vredno kmetijsko posestvo. (Es soll di Hälfte des Wertes als Grenze festgesetzt werden, über welche hinaus ein Bauerngut nicht mit Schulden belastet werden darf.) Saj so dobro spoznali tudi kršč. socialisti, ki so bili v mnogem številu navzoči, da mora veljati tudi v teh kritičnih zadevah: „Aut Caesar, aut nihil“, t. j. da se kmetič ali popolnoma oprosti ali nič.

Daleč znani začetnik krščansko-socialnega gibanja na Dunaju, ljudski govornik misijonar P. Abel, govoril je v Solnem gradu veliko.

Neki večer vzel si je za geslo pravi o socialnih demokratov: „prostost, enakost, bratovstvo.“ Te besede, rekel je govornik, zamore si kot ravnilo prilastiti tudi krščanski delavec, pa potem bo videl, da pomenijo v njegovem zmislu resnico, kakor jih pa razumejo demokrati, so le laž. Med soc. demokrati ni nobene prostosti, ampak le terorizem ali strahovanje, dokazal je z raznimi zgledi — a kristijan vživa polno prostost, ker prostovoljno zapoved, drži in iz proste volje vsakemu da, kar mu gre. Takò je z enakostjo. Pri demokratih ni tega. Eden drugemu so si le tedaj enaki, ko je treba sovražiti in preganjati verne ljudi. Kar govori o prosti ljubezni i. t. d., ne izvršujejo medsebojno. Ravno tako imajo druge seveda krive nazore, v katerih si pa niso enaki. Le pravi kristijani pripoznavajo prostovoljno trdna načela, katèra vpoštevajo vsi enako. Tedaj enakosti ni pri demokratih, marveč le pri kristijanih. Kakor ni enakosti pri demokratih, tako ni tudi bratovstva ali prijateljstva, kar se more iskati in vdobiti edino le pri kristijanih. (Dalje)

NOVICE.

Iz Istre. (Italijanska druhal proti škofu Flappu) Mil. škof poreško-puljski je došel preteklo nedeljo v Vižinado birmovat. Ker je prebivalstvo mešano, se v farni cerkvi propoveduje hrvatski in italijanski. Tako je tudi škof hotel varovati stari običaj, ter imel med sv. mašo kratek nagovor do v veliki večini navzočih Hrvatov. Pred delitvijo sv. birme, pa, ko je milostne gospoda vižinadska „di puro sangue“, napolnila cerkev, je imel italijansko pridigo. Nastop mil. škofa je bil edino pravilen, saj je kat. cerkev kakor za Italijane i za Hrvate. In vendar je hrvaška škofova pridiga razburila kri vižinadskim italijanašem, da so slovesno protestovali proti takemu nasilju od škofove strani. Takoj so odstranili zastavo raz občinsko hišo, izostali so vsi starešine z županom na čelu od obeda, na kateri so bili vabljeni, ter prepredili, da škof ni mogel niti vožne prilike vdočiti. Grozilo se je celo, da napadejo škofa pri odhodu. Poklicali so hitro orožnike, ki so skrbeli za red, in v senci bajonetov je zapustil škof poreški Vižinado.

Kaj novega po Slovenskem?

Na Kranjskem. V Križih pri Trziču so ustanovili katoliško izobraževalno društvo. — V Idriji je vtonil 26 letni Ig. Božič. — Po celi Gorenjski je dež napravil veliko škodo. — V trnovski cerkvi so vjeli tatu, odpirajočega skrinjice za denar. — Pastir Zupan iz Visokega je padel v vodo ter vtonil. — Pri Davči se je pri plavljenju hlodov ponesrečil pos. T. Šubic. — V Velikem Mlačevem so otroci razgali; po otrocih je nastal ogenj tudi v Sebenjah pri Trziču. — V Ljubljani razširijo dež. prisilno delavnico. — Dež. šolski svet kranjski je sklenil, da se slovenščina uvede kakor obligatni predmet za vse učence na srednjih šolah kranjskih. — Konj posest. Brojana je z vozom vred padel v Pšato, truje mozaki so še pravočasno skočili raz voz, konj je vtonil. — V Banjaloki je prenehal šolski poduk vsled oslovskega kašlja. — V Goričici, v vrhniškem okraju, se je zadušil 70 letni Janez Petrič. — Na Glincah je na cesti nagloma umrl 24. letni Fr. Kremžar. — V Radečah se je mesar Petrič ukvarjal z nabito puško. Puška se sproži ter zadene mimogredočega reveža v glavo. V malo trenutkih je bil mrtev. — V Rovtah nad Logatecem je pogorela hiša Fr. Mlinarja.

Na Štajerskem. — Pri Kokalu v Lokah je pogorel živinski hlev. — V Konjicah so ustanovili slov. pevsko društvo. — V mariborsko bogoslovje je vstopilo le 10 bogoslovcev. — Oskotirna konjiška želenica se ne izplača in mora k tej železnici okraj vsako leto 4000 doplačati. — Konjiški nemčurji zgradili so si nemško šolo za 22 000 gld. Plačevali bodo večinoma slovenski tržani. — V Škoflje vasi pri Celju so pri občinskih volitvah zmagali Slovenci vključno strastni agitaciji nemškutarjev. — V Gradcu so slovesno blagoslovili novo zastavo delavskega društva. Slavnostni govor je imel naprošen veleuč. g. dr. Krek.

Na Koroškem. — V Velikovecu so v nedeljo slovesno otvorili novo slovensko šolo, ki jo je sezidala družba sv. Cirila in Metoda. Navdušenje velikansko. — V pondeljek po noči pa so neznan suroveži pobili okna nove „Narodne šole“. V Ovberu dobio novo požarno brambo. — V Lipnici so odperli novi most čez Dravo. Prišel je tudi dež. predsednik. — G. M. Kreunz je imenovan notarjem Žel. Kaplji. — Samomori se vedno množe. V Prevaljah se je zastrupil apotekar Huber, v Soteski se je obesil hlapec Majrič; v Vajdeku se je sam umoril pos. Jerza; v Strasburgu pa hlapec Kančič. — Nagle smrti je umrl v Celovcu 70letni Peheim. Ko je hotel k sv. maši, zgrudil se je čez stopnice in obležal mrtev. — Tiskarna družbe sv. Mohorja se poveča s tem, da se vpelje še stereotipija.

Papežev blagoslov. Jutre, v praznik vseh svetnikov, bodo prevzvišeni Nadškof po pontifikalni maši v veliki cerkvi podelili papežev blagoslov s popolnim odpuščanjem vsem navzočim, ki bodo sprejeli sv. sakramente in molili za sv. cerkev po namenu papeževem.

Občinsko starešinstvo v Cerknem je imenovalo častnim občanom gg. p. n. dr. Gregorčiča, Alfreda grofa Coroninija, dr. Tuma in Miroslava grofa Marenzi.

Častnim občanom je imenovalo korminsko starešinstvo msgr. Antona Zernitza, stolnega kanonika in bivšega večletnega dekana v Korminu.

Imenovanje. Deželnega sodišča svetnik g. Karol pl. Defacis je imenovan višjim državnim pravdnikom v Trstu.

„Rimskega Katolika“ IV. zvezek iz zide 10. nov. Razne okoliščine so zakrivile, da se je izdajanje za nekoliko dni zakasnilo. Vsebinsko ho prav zanimiva.

Naše pravde pridejo na vrsto še le prihodno spomlad. Tako je prosil g. Gabršček in njegovi želji se je vgodilo.

Nov list začne izhajati v Trstu in sicer — za slovenske ženske. Ta prikazen ima velik pomen in mi bomo o tem, ko bo priložnost, spregovorili resno besedo.

Shod na Goričici pri Rebku. (Po „Slovenca“) Vzorni gostilni pri Rebku je sklical deželni poslanec, preč. g. Blaž Grča shod ob 3. pop. dne 25. oktobra. K shodu sta prišla iz Dunaja državna postanca dr. Gregorčič in Alfred grof Coronini, iz Goriče deželni poslanci dr. Tuma, Roje, prof. Berbuč, in župan Klančič iz Podgore. Grča je pozdravil došle volilce, predstavil vladnega zastopnika in pozval zborovalce, naj si izvole predsednika, kojim je bil voljen z vsklikom dr. Gregorčič. Prvi je dobil besedo sklicatelj in govoril o delovanju slovenskih poslancev v deželnem zboru. Drugi govornik dr. Tuma je popisal in pojasnil vse, kar se je do zdaj delovalo za vipavsko železnico. Tretji govornik je bil predsednik shodu. Govoril je o zgradbi vipavske železnice in povedal, kaj sta se dogovorila naša državna poslanca v zadnjih dneh z visocim ministrom in pojasnil še tiste točke postave o zgradbi vipavske železnice, ki obetajo znatne olajšave in prednosti občanom glede financiranja železnice. Nato je izrekel shod poslancem zahvalo in zaupnico. Po shodu vršil se je zaupni pogovor, čegar sad je ta-le: Zastopniki občin so naprosili dr. Gregorčiča in Alfreda grofa Coroninija, da vstopita v konsorcij in si po svoji volji privezmeta p. t. drugov. Gregorčič želi v konsorcij gg.: Casagrande iz Ajdovščine, Trpina iz sv. Križa, župnika Ivančiča iz Dornberga, župana Savnika iz Bilj in dež. posl. dr. Tuma in konečno naprosi občine, da volitev potrdijo s podpisom in pečatom. Sad shoda je, da dobijo svoji svoje. Tako je prav!

Vlada je voljna — tako je povedal župan Venuti pri mestni seji dne 26. oktobra — graditi v Gorici novo gimnazijsko poslopje, ako bo mesto, kaj prispevalo. Da bi je le ne na mestu, kjer je zdaj, ali kje blizu!

Nobeden studenec v Gorici ni dajal vode Goričanom dne 26. oktobra od 6. ure zjutraj do 2. pop., ker je počila vodovodna cev v gosposki ulici. Žejni Goričani so iskali vode v zasebnih vodnjakih, v nadškofiji, pri Bolafiju in drugod.

Nesreča radi neprevidnosti. Ivan Simičič, 17. letni mladenec, je hotel kupiti pri tvrcki Saunig in Dekleva samokres. Prodajalci so ga poučili, kako so sproži in ga opominjali, naj se z njim ne norčuje, a on ga je prijel v roke in ravnal z njim tako nerodno, da se je sprožil in ga zadel v desno stran. Odvedli so ga takoj v bolnišnico, kjer so mu izdrli kroglo. Kako to, da je bil samokres nabasan?

Vredništvo „Soče“ in „Primorca“ je g. A. Gabršček izročil g. Drag. Strucelju.

Iz Budimpešte piše g. A. Gabršček, da posveti prihodnjic č. g. Vidmarju za njegovo „poslano“.

Danica. — Za zimski tečaj 1896-97 se je odbor slov. kat. akad. društva „Danice“ sestavil iz sledečih članov: dr. med. Frančišek Janković, predsednik, cand. iur. Štefan Pregelj, podpredsednik, stud. med. Frančišek Dolšak, tajnik, stud. med. Avgustin Levičnik, blagajnik, stud. iur. Dragotin Gruber, knjižničar, stud. med. vet. Frančišek Černe, arhivar.

Čenjenemu učiteljstvu na Primorskem naznanjam, da imam v zalogi nad 60 tisoč šolskih pisank in spisovnic dose-danje lineature in jih podarim revnim šolskim otrokom Kedor jih kaj potrebuje, izvoli naj poslati po nje v mojo prodajalnico v Gorici, Semeniška ulica h. šte. 10. G. Likar trgovec.

V Otaležu je daroval prvo nekrvavo daritev, domačin, benediktinec, č. o. Robert Jereb dne 25. t. m. Gotovo nekaj nenavadnega za Otalež.

Gorenje polje pri Kanalu. — Dne 7. oktobra t. l. je prišel č. g. Anton Ukmar, dijamantni mašnik v pokoju, iz Kanala darovat sv. mašo k nam na Gorenje polje. Po sveti maši si je ogledal novo vikarijsko poslopje ki je č. g. zelo dopadlo. Pristrčna hvala č. g., ker nas je v svoji visoki starosti vže večkrat prišel obiskat. Spremljal ga je pri prihodu in obhodu g. Valentin Kofol iz Kanala, povzetnik našega novega vikarišča. Tudi on je hvale vreden, ker delo dobro izdeluje. Ne gleda na velik dobiček, ampak da se delo dobro izvršuje in da si ohrani dobro ime.

Prstan se je našel od Kobarida do Tomina; kedor ga je izgubil, naj se oglasi na Ravnah št. 44 p. Cerkno.

Pri novi maši v Solkanu se je nabralo 10 gld. za slov. Alojzevišče in 10 gld. za slov. šole v Gorici.

Med Solkanom in št. Mavrom sta hotela dva mladeniča 17. okt. popoldne priti brez čolna po samej vrvi čez Sočo. Na sredi sta onemogla in padla v naraslo Sočo. Jeden je vtonil, drugega so izvlekli živega. —

V Podgori so odprli drugi otroški vrtce. V Ločniku so ga opustili, ker je vas Gradišče za male otroke preoddaljena od Ločnika

V Selu pri Brestovici na Krasu se je po nesreči vstrelila žena lovskega čuvaja Antona Perdeca.

Iz Pliskovice na Krasu. (Zakasnjeno.) Izročili smo materi zemlji dobro in vsmiljeno ženo, soprogo našega župana, Mihaela Petelina. Umrla je dne 11. t. m. ob 10. uri in pol. predpoldne, v starosti 34 let. Bolezen je trajala samo 8 dni; umrla je za plućnico. V boleznih je imela veliko ljudstva, ki so jo hodili obiskovat. Prišel je pa tudi gospod zdravnik iz Komna, da bi ji kaj pomagal, pa pomoči ni bilo nobene za njo. Zapustila je 4 otročiče. Velika žalost našemu županu in celi domači občini.

Pogreb je bil dne 13. t. m. ob 8. uri zjutraj s sv. mašo. Vdeležilo se je pogreba veliko ljudstva, in vsak je vdobil lepo syčo v dar. Po sv. maši so jo nesli na pokopališče in tam so opravili domači preč. g. župnik svoje molitve po rajniki. Po dokončanih molitvah so zapeli domači pevci zelo lepo nagrobno. Vodil jih je domači gosp. organist Jožef Žrjal. — Večna luč naj ji sveti!

V Ločniku je pogorelo 5 hlevov, last grofa Attemsa. V njih so imeli shranjeno seno kmetje, ki imajo vsled tega veliko škodo.

V Koprivi je posvetil prevzv. 24. t. m. ondotno župnijsko cerkev. Drugi dan je imel slovesno sv. mašo.

O povodnjih poročajo razni časopisi iz vseh krajev domovine pretresljive vesti. Škoda je velika, mostovi razdrti, polja preplavljena, zemlja odnešena itd. Bog nas tepe za naše grehe in opominja k pokori. Poslušajmo Njegov glas in ne zakrknimo svojih src!

Premembo v tržaški škofiji. Č. g. Macarol Jož., kaplan v Sežani, pride k sv.

Jakobu v Trstu, na njegovo mesto pride novomašnik Cergol J. — Kranjc Jož, kaplan v Miljah, gre k sv. Antonu, Madalena Elija k jezuitom v Trstu. Pavlinič Andrej kaplan v Jelšanah gre za eksposita v Kazlje, na njegovo mesto pride novomašnik Colja J.

V Trstu je umrl g. Ivan M. Klun, bivši poslanec in posestnik na Rocolu. Tržaška okolica mu ohrani hvaležen spomin.

Shod na Proseku razpuščen. Polit. društvo „Edinost“ je priredilo 18. t. m. javen shod na Proseku. Na dnevnem redi je bilo poročilo g. posl. Goriup-a, ter vtemeljevanje resolucije radi osnutja okrajnega glavarstva za tržaško okolico. Ko je g. Goriup v svojem poročilu omenjal, da se magistrat ni zavzel za kmete okolice tržaške, kakor bi bil moral, oglasil se je komisar g. Vidusso k besedi, ter začel polemizirati z g. poslancem in sicer v italijanskem jeziku. Zborovalci so zahtevali, naj govori komisar v slovenskem jeziku. Dr. Gregorin predlaga, da naj se ne vzamejo na znanje besede vladnega komisarja, ker je govoril italijanski.

G. Vidusso je odgovarjal, da je uradni jezik magistrata italijanski, ter se bode on vedno le posluževal tega jezika. Ker so zborovalci vsprejeli predlog dr. Gregorina, je g. Vidusso razpustil shod. Ogorčenje med zborovalci je bilo veliko, vendar so se mirno razšli.

Prihodno nedeljo pa so tržaski okoličani dokazali, da komisar ni imel vzroka razpustiti shoda. Društvo „Edinost“ je sklicalo zopet shod na Devinsčini, ki spada po sežansko okrajno glavarstvo; in tu se je isti dnevni red obravnaval vspricho komisarja Gaserja, ter vsprejele razne resolucije. In vendar za razpuščenje shoda ni bilo vzroka. In slavna vlada mirnim očem opazuje italijanskih predrznežev nasilje nasproti Slovcem!

Mladi morilec. Silno senzacija je v Trstu obudil umor postarne udove Salvago, stanujoče skupno s svojim zetom Mangachijem. Doslej je uradno konstantovano, da je najstari Viljem Mangachi svojo babico z revolverjem ustrelil. Zvabil je bil starko pod streho vrtno hišice, v kateri je stanovala, in tam z revolverjem trikrat nanjo ustrelil ter jo smrtnonevarno ranil. Morilčev 14letni brat je umoru hladokrvno prisostvoval. Po izvršenem zločinu sta dečka zaprla podstrešna vrata in šla na vrt, kjer sta se zabavala. Dečko je svoj zločin vže priznal. Rekel je, da je umoril babico, ker je njega in očeta sovražila. Policija je seveda vso rodbino zaprla in jo izročila sodišču.

Iz Spodnje Dalmacije. 20. t. m. okoli 5. ure popoldne odpeljali so Italijani črnogorsko nevesto Heleno na ladji „Savoia“ v Italijo. Pred luko antivarsko oziroma v Spizi na krajni meji avstrijski je bila zbrana vsa avstrijska zimaska eskadra, ki je ital. ladjo „Savoia“ in druge spremljala 25 morskih milj proti Bari. V noči proti 8. uri so pokali topovi, in se spuščali v zrak bengalični ognji v slovo in pozdrav.

Pobegniti poskusil. Ropni morilec Berchtold je v Monakovem poskusil pobegniti iz ječe. Hotel je podreti peč, da najde izhod, a se mu ni posrečilo. Berchtold je obsojen na smrt.

Sleparije pri občini. V Palermu so zaprli zaradi poneverjenja in goljufije občinskega blagajnika. Pri njem so neki papirji, iz katerih je vidno, da je 40 občinskih uradnikov in svetovalcev v njegove sleparije zamotnih.

RAZNOTEROSTI.

Občni zbor „Alojzijevišča“ bo 12. novembra ob 10^{1/2} v zavodu. Za takrat ne bo se razpošiljalo drugega vabila. — Gledé *dekanijskih poverjenikov* ne bo odbor stavil nobenega predloga in pozarja one gospode, ki menijo staviti primeren predlog, naj ga točno določijo.

Za „Alojzijevišče“ so darovali: Preč. g. Jak. Pirih, vikar v Vipolžah 15 gld., Neimenovani dr. 10 gld., Jos. Poljšak, župnik v Pervačini, 9 gld., Sim. Gregorčič, vikar v Sedlu 9.50, Jak. Rejec, župnik v Čepovanu, 15 gld., Ivan Kolavčič, župnik v Solkanu, 15 gld., Ant. Božič, kurat v Batah, 15 gld., Ant. Terpin, vikar v Podsaobotinu, 5 gld., Iv. Dermastia, kaplan v Solkanu 9 gld., Stef. Mozetič, kurat v Gorjanskem 10 gld., Fr. Marinič, župnik v Kojškem, 10 gld., rihberški župan nabrano svoto pri ženitvini g. Fr. Kosa iz Kobdilja z gđ. Marijo Čibron 5 gld. 51 kr. Ti darovi pričajo o dobri volji slov, občinstva. Naj Bog. blagoslovi!

Cerkno za „Alojzijevišče“. V Cerknem je nabral č. g. kaplan Fr. Šmid 37 gld. 70 kr. Hvala rododarnim Cirkljanom za darove in pa g. kaplanu za trud! V slogi je moč.

Kojsko za „Alojzijevišče“. V Kojškem je preč. g. župnik nabral mej svojimi farani 5 vreč krompirja, 1 vrečo fižola, 1 vrečo sirka, 1/2 htl. ječmena in okoli en hlt. vina. Nadalje so še v denarju darovali: Karol Kumar, 2 gld., Jan. Lenardič, 1 gld.; Ant. Lenardič, 40 kr.; Edvard Kumar 30 kr.; Matija Mavrič, Ant. Kumar, Urša Tomazič. Roza Prinčič, Cilja Vendramin, Ant. Jančič vsaki po 20 kr.; Franc Kumar, Ant. Marinič, Franc Modreč, Kat. Jančič, Alojzij Lenardič vsaki po 10 kr. = 5 gld. 40. Bog živi naše dobro slovensko ljudstvo.

Kardinali Leona XIII. Prejšnji papeži so imenovali le malo vnanjih kardinalov; Gregorij XVI (1831 — 1846) le osem, njegov naslednik Pij IX (1846 — 1878) štirideset, Leo XIII sam pa je do zdaj vže imenoval eden in petdeset vnanjih kardinalov. Pravi papež-kozmpolit! Zdjaj je 60 kardinalov, mej katerimi je 32 Italijanov, 20 vnanjih. Za dobe Leonove je umrlo vže 114 kardinalov.

Na deželo, mej kmetsko ljudstvo! Ta bojni klic se razlega zdaj po zadnjih številkah „Delavčevih“. Kmetsko ljudstvo tako se piše — mora stopiti v vrste socialnih demokratov, da bodo tudi kmetje „zavedni in zvesti bojevniki božanskega nauka — socializma“. Zrušiti se mora sedanjí družabni red, odpraviti se mora zasebno imetje itd. Ponavljamo svoj zadnji opomin: Pozor!

Vse peša na svetu, tudi heroično psovanje v „Soči“ pojema. Vsaj — ko je prizivno sodišče v Ljubljani nedavno oprostilo vrednika „Slovenskega Naroda“ od tožbe, katero je bil vložil proti njemu g. Fr. Pavletič, smo pričakovali, da nam „Soča“ v proslavo tega dogodka priredi spet kako daljšo zabavo z „lovskimi“ in drugimi „psi“. Pa skoro gotovo je živina še trudna od dolge gonje; zato se je veselica vršila v čisto omejenem krogu, in tudi „Soča“ je o tej priliki odložila v svojih predalih samo navaden kupček z naslovom: Sodni praktikant Pavletič pogorel! — Majhen kupček, pa veliko hrepenenje po duhovitosti! če bi smeli, kakor bi radi! Pa: „kje so časi, kje so dnovi . . .!“ Psovke so pošle, ž njimi „špiritus“; zato kuhamo z vodo, da se Bog usmili! — Sicer ima „Soča“ menda dovolj razlogov, da se, kakor vé in zna, zaganja v g.a P. Zdi se nam, da g. P. ni samo „Mahničev podrepanik“, ampak n. pr. tudi *bivši* „Sočin“ naročnik. Letos proti koncu prvega polulettja je baje tudi on prosil, — kakor videti, ni bil edini — naj mu vpravništvo „Soče“ lista več ne pošilja — *dvakrat* pohlevno prosil. Pa morda je bilo tedaj pri „Soči“ usmiljenje z njegovim mračnjastvom še veliko, in glasilo razumnštva mu je, kakor prej, vstrajno hodilo v hišo preganjat duševno temo. Še le, ko je v *tretje* obhodnika s „Sočo“ zavrnil, se je vpravništvo zganilo in mu povedalo, da mu „Soče“ še pošiljalo ni (!!!) in da je prav za prav smešen — ne vpravnik „Soče“, temveč g. P.!!! . . . K sreči vemo, da je „Soča“ povsem protizidovska — sicer bi vse to človeka nekoliko spominjalo na žida: Dvakrát si ga skozi vrata vum bacnil, v tretje ti leze skozi okno v hišo — kedar pa ni

„gšefta“ za nobeno ceno — zabavlja! . . . K sreči je „Soča“ protizidovska . . . Seveda v to, da žide popolnoma ugonobi, je treba še migljeja od dr. Luegerja; dotle pa je tudi to vže nekaj, da nam „Kažipot“ in „Koledar“ včasih vjame kakega goriškega žida, ter ga postavi na sramotni oder — v inseratih! . . . In žid še plača za to! . . .

Pa vrnimo se h kupčeku. Nas zadeva v njem neposredno trditev, da smo *mi* „sklenili ugnati s tožbami v kozji rog te vražje liberalce“. V tej trditvi tiči, slabo skrta, velika laž in še večja neumnost . . . Ne, ljuba „Soča“: Sklep, „ugnati s tožbami“, je zrasel na *Tvojem* zeljniku — sama *prva* sklenila, sama *prva* tožila! Če ti bo pa še kedaj kazalo, igrati ulogo preganjanega jagnjeta, se vsaj prej ne repenči v ulogi krvoločne volkulje, kakor si se repenčila dné 15. maja t. l., rohneč, da boš tirala pred porotnike „Primorski List“ in vsakogar, ki bo skušal škoditi Tvojim koristim in Tvojem ugledu! — Torej v prihodnje: ali več resnicoljubnosti, ali več previdnosti — da se brez potrebe ne blamiramo za „Boga in narod!“

Madrid brez vode. Po strašnih nalivih, ki so poslednje dni po naših krajih, slišati je nekako čudno, da španjsko stolno mesto hrepeni vže skoro tri mesece po kapljici dežja. Rastline so se posušile. A i v mestnem vodovodu jela je primanjkovati voda in le še za nekoliko dni je je v rezervoarjih. Oblasti so ukrenile vse korake, da se izogne večemu zlu. Mestni župan je izdal oklic do prepivalstva, katerim je pozivlje, da bodi varčno z vodo. V 1600 madridskih krčmah, kjer je bila vodovodna cev odprta noč in dan, mora se odslej po noči zapirati. Vse tovarne, katerim je voda glavna gonilna sila, so morale ustaviti svoj posel. Baš tako tudi obrtniki, ki potrebujejo mnogo vode, razven pekov. Po cerkvah se opravljajo posebne molitve za dež.

Ljubeznjivost našega cesarja. Ko se je presvitli cesar koncem septembra peljal v Orsovo na južnem Ogerskem, vstavil se je dvorni vlak za nekaj minut tudi na postaji Lugos. Nebrojna truma ljudstva tudi tu čaka, da bi preljubeznjivega in presv. cesarja videla in pozdravila. Ko dojde vlak, vse se odkriva, vpije in glasno cesarja pozdravlja. Prijazno zmehljaje odzdravlja cesar od okna svoje sobice.

Ko bi trenil, se obrne od okna in v tem hipu stal je pred množico, ki je kar osupnila, videti pred sabo njega, katerega je tako želela videti, in tako srčno in vdano ljubi. Kaj je bilo? Med množico zapazil je bil cesar starega korarja (kanonika), ki je z eno roko na paličko naslonjen, drugo pred očmi držal in se naperjal, da bi cesarja dobro videl. Cesar jo obrne naravnost k njemu. Ves iznenadjen korar kar obstoji. „Kje je Vaš škof? vpraša ga cesar v nemškem jeziku. „Veličastvo!“ odgovori starček v ogerskem jeziku, „naš škof je bil prelat Štefan Moldoranu ali zdaj je naša škofija prazna“. „A tako“, reče na to cesar tudi v ogerskem jeziku, „no, vaša škofija ne bo dolgo ostala prazna“.

„Veličastvo!“ glasno na to, kar je mogel, vsklikne beli starček, „štirideset let vže Vašega Veličanstva nisem videl. No, zdaj pa rad umrjem“.

Veselja in vdanosti se je korar tako tresel, da so ga morali držati. Do srca ginen bil je tudi cesar sam. Poprime mu roke, stisne je med svoje in reče: „Bog Vas živi!“ ter hiti v yoz.

Strmé gledala je to množica ter še le bolj navdušeno in glasno pozdravljala vladarja. „Bog živi cesarja! Živio naš cesar!“ zagrmí med veselo trumo.

se enkrat pokaže se cesar na oknu, prijazno in veselo pozdravi na desno in na levo in odrine.

Nobeno kraljestvo se pač s takim vladarjem ne more ponašati, kakor Avstrija.

Bog živi cesarja našega in ohrani slavno monarhijo!

„Srečna Italija“. Zanimivi so podatki prof. Bodijo o zdravstvenih razmerah italijanskega ljudstva. Izmed 8254 občin v

Italiji 1454 občin s slabo vodo in nezadostno oskrbljeno, 4877 občin nima nobenega stranišča. V 1700 občinah jedo kruh le bolniki ali pri pojedinah, mesto kruha služi polenta, ki pokvarjena provroča pelagro, na kateri boleznij v Benečiji in Lombardiji leto k letu umrje 4000 ljudi in 100,000 pa oboli. V 4965 občinah ne jedo mesa, katero uživajo le bogatini. V 366 občinah radi pomanjkanja pokopališče mrličje pokopujejo v cerkvah. In v teh razmerah je 1437 občin brez zdravnika. Z milijoni, ki so jih rabili v Abesiniji, bi laška vlada mnogo pomagalo ubogim domačinom. Srečna Italija!

Črnogorski knez Nikita svoji hčeri — nevesti. Povodem zaroke svoje hčere Helene izročil je knez Nikita nastopne nauke: Moji Jeleni! Ni vse zlato, kar se sveti. Spominjaj se tega, hčerka moja, in imej vedno pred očmi, da sreča nikdar ni prestola izbrala za svoje bivališče. Pod kraljevskim dijademom se skriva krona iz trnja, zato nikoli ne najdeš popolno srečnega kralja. Ne, ti najdeš srečo v mirnem kotu svoje hiše, v svojem poslu, ako po svojih močeh poslušas zapovedi božje. — Lep nauk očetov ob zaroki svoje hčere.

Turška zvižaja. Iz Carigrada se poroča, da so oni armenski plemenitaši, katere je turška vlada pred kratkim aretovala, izključno sami notorični upniki turške države. Potem je seveda lahko umevno, zakaj vtikujejo v zabor take ljudi.

Najnovejša ameriška zabava. Da so Amerikanci originalni to vemo, a da jim bo kedaj na um prišla uprizoritev nastopne nevarne in drage zabave, bi bil težko kdo mislil. Pri Waco dežavi Texas so na Hansaški železnici uprizorili trčenje dveh vlakov. Zbralo se je 50.000 gledalcev. Vsak vlak je obstal iz stroja in šest vozov. Vlaka sta bila 16 kilometrov drug od drugega oddaljena. Strojvodji sta odskočila, ko sta se vlaka sputila v tek. Trčnila sta z največjo hitrostjo skup. Prizor je bil strašansko. Stroja sta vspela k višku in sta bila v trenutku masa skrivljenega železja. Vozovi so se nakopičili v dva velika kupa. Kotel jednega stroja je razpočil in vrgel na vse strani kose železja. Sedem vozov se je popolnoma zdrobilo, ostali pa so se tako poškodovali, da jih ni moč popraviti. Kosovi železja, ki so zleteli na stran so ubili dva, težko poškodovali pa devet gledalcev.

Odgovorni vrednik in izdajatelj J. Marušič.
Tiska Hilarijanska tiskarna.

Prihodnja številka „Primorskega Lista“ izide dne 10. oktobra.

Anton Jerkič

FOTOGRAF V GORICI
poleg škofije

prevzame vsakovrstna fotografska stroka spadajoča dela.

Priporoča se najtopleje svojim sorojkom, neprekosljivo delo jamči.

Cene poštene.

Anton Kuštrin

v gosposki ulici št. 23, v hiši
g. dr. Lisjaka,

priporoča čast. duhovščini in slav. občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino raznih potrebščin n. pr.: Kavo: Santos, Sandomingo, Java, bejlon Portoriko in druge. — Olja: Lucca, St. Angelo, Korfu, instersko in dalmatinsko. — Petrolij v zaboju. — Sladkorja razne vrste. — Moko številko 0, 1, 2, 3, 4, 5. — Več vrst rajža. — Mili-sveče prve in druge vrste namreč po 1/2 kila in od enega funta.

Razpošilja blago na vse kraje. — Cena imerna. — Postrežba točna.

Zahvala.

Podpisani se zahvaljuje presrečno preč. g. župniku solkanskemu I. Kolavčiču, ker mu je drage volje priskrbel v cerkvi in v župnišču vse potrebno za novo sv. mašo; bl. g. A. Mozetiču, županu solkanskega za poziv na župljane: naj ga vse skozi dostojno sprejmejo in počastijo kot novomašnika;

č. g. A. Pahorju, vikarju Kronberškega za gniljivi cerkveni slavnostni govor; vrlim pevcem solkanskim za njih prekrasno petje;

vsem p. n. gg. vabljenim gostom, ki so se blagovolili odzvati njega vabilu;

slednjic vsem vrlim, slavnostnim vernim Solkancem, ki so kakorkoli, bodi si z okrašanjem vasi, pritrkovanjem zvonov, z denarjem i. t. d. pomogli k večji slovesnosti.

Spominjal se bodem vseh v molitvi.

V Gorici 30. okt. 1896.

Alojzij Čubej
novomašnik.

Pozor!

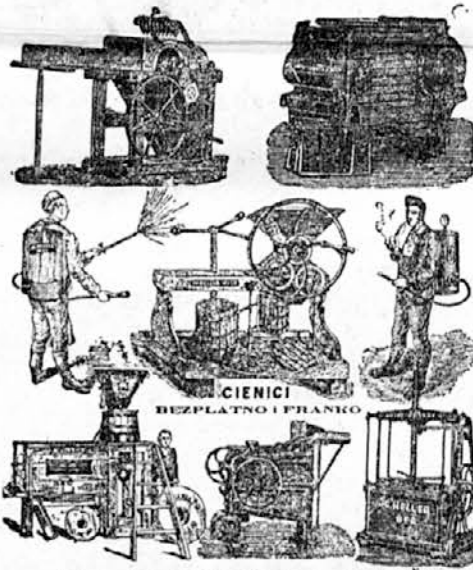
Vinski prekupci, krčmaji in drugi, ki žele ukupiti pristno brisko vino (rebuio) naj se obrnejo neposredno na

ravnateljstvo
Vinarskega in sadjarskega društva za Brda
s sedežem v Gorici.

Vse stroje za kmetijstvo!

9—20

SVE STROJEVE ZA GOSPODARSTVO

IG. HELLER, BEC

II. PRATERSTRASSE NR. 49.

Sadne mline s kamenitimi in železnimi valjarjama,

sadne stiskalnice vsih sestav,

sadne sušilnice in stroje za sadje lupiti,

MLATILNICE,

gepelje, stiskalnice za seno in slamo,

STROJE ZA OBDELOVANJE ZEMLJE,
trijerje, žitočistilnice, brane, mline,

trtne škropilnice in vinske stiskalnice
prodaja po jako znižani ceni proti jamstvu in na poskus

IG. HELLER na Dunaji
II/2, Praterstrasse št. 49.

Obširni ceniki se dobe zastoj.

Prekupei se iščejo.

→ Posebno se svari pred ponarejenim blagom! ←

EDVARD PAVLIN

v GORICI

v Nunskih ulicah št. 10 nasproti gostilne
«BELEGA ZAJCA»

usoja si priporočati preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo veliko zalogo nagrobnih vencev vsake vrste, rož za cerkve, palm, cvetkov za nove maše in poroke, voščenih sveč, mrtvaških oblek, čevlje, nogovice, rakev (truge) vsake velikosti, zlatih črk i. t. d.

Vse po nizkih cenah!